gemeente Staphorst

Raadsvoorstel

Raadsvergadering: 14-12-21
Agendapunt:
Kenmerk: ADV/21 - 15941
Zaaknr: Z37930
Datum voorstel: 23-11-2021
Portefeuillehouder: Wethouder mr. A. Mussche
Informant: dhr. W. Dijk

Onderwerp: Raadstartnotitie duurzame inzet groene reststromen

---

Voorstel

1. In te stemmen met de uitwerking van scenario 1: 'eerlijke verdeelsleutel' uit de bijgevoegde raadsstartnotitie over de duurzame inzet van groene reststromen.

Inleiding

De afgelopen jaren is de gemeente Staphorst door verschillende partijen benaderd die onze groene reststromen willen inzetten voor duurzame initiatieven. Deze partijen vragen in feite of wij (een deel van) onze groene reststromen uit het contract met de ROVA willen halen, zodat we deze reststromen aan hen kunnen gunnen. De afspraken over dit onderwerp stammen nog uit de tijd waarin we groene reststromen beschouwden als afval – en dus niet als grondstof. Deze 'oude' afspraken bieden geen handelingsperspectief voor de recente vraag. Daarom is het wenselijk om kaders te stellen over hoe we om willen gaan met de inzet van groene reststromen.

Het vraagstuk kort samengevat

Kort samengevat zijn er op hoofdlijnen, op drie niveaus partijen die aan de slag willen met groene reststromen uit Staphorst. Bij de keuze voor de huidige situatie – verwerking via de ROVA door de lokale groenverwerker – was er echter nog geen sprake van vraag uit meerdere hoeken. Een heroverweging van onze kaders over groene reststromen is hierdoor nodig. De drie partijen zijn:

1. Lokale partijen die maaisels bijvoorbeeld willen inzetten als bodemverbeteraar
2. Huidige contract met ROVA die lokale groenverwerker inhuurt om maaisels uit Staphorst te verwerken tot kwaliteitsproduct
3. Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe die op regionale schaal wil samenwerken om te komen tot hoogwaardige verwerking van groene reststromen

Argumenten

1.1 *Vanuit de markt en samenleving ontstaan nieuwe initiatieven waarbij telkens de vraag is welke koers wij hier als gemeente in willen varen*
Zoals gezegd is de gemeente Staphorst door verschillende partijen benaderd die onze groene reststromen willen inzetten voor duurzame initiatieven. Hiermee verandert het speelveld waarin wij ons begeven. Waar we onze groene reststromen eerst nog beschouwden als afval, veranderen deze reststromen steeds meer in een grondstoffenstroom waar wij de producent van zijn. In deze veranderende dynamiek hebben wij nog geen duidelijke koers bepaald. Daardoor is het lastig om te kunnen bepalen of initiatieven al dan niet gewenst zijn. Vanuit deze context vinden we het wenselijk om onze positionering in deze veranderende markt, opnieuw te bepalen.

1.2 *De huidige werkwijze sluit niet goed aan op de verbeterdoelen van de omgevingswet*
De nieuwe omgevingswet heeft vier verbeterdoelen: inzichtelijk omgevingsrecht, leefomgeving centraal, ruimte voor lokaal maatwerk en snellere besluitvorming. Onze huidige werkwijze voor groene reststromen voldoet in feite aan geen van deze doelen. Ten eerste is het voor initiatiefnemers niet duidelijk wat wel of niet mag. Ten tweede is bij de huidige werkwijze niet de vraag gesteld wat we voor de leefomgeving kunnen betekenen. Zo zouden maaisels bijvoorbeeld kunnen worden ingezet als bodemverbeteraar voor lokale agrariërs. Dit gebeurt nu echter niet omdat alle stromen worden afgevoerd als afval. Ten derde biedt de huidige werkwijze weinig ruimte voor lokaal maatwerk. Tot slot is het zo dat we, als we maatwerk willen leveren, eigenlijk geen kader hebben om op terug te vallen. Daardoor wordt besluitvorming onnodig complex. Kortom: er is behoefte aan een duidelijk kader waarbij alle partijen precies weten waar zij aan toe zijn.

1.3 *Anders omgaan met groene reststromen is een veranderopgave waarbij bestuurlijk commitment nodig is*
Buurgemeente Dalfsen is al een poos bezig om hun groene reststromen op een duurzame manier in te zetten. Door deze inzet hebben zij al tien jaar op rij goud behaalt bij audits voor duurzaam terreinbeheer. Uit gesprekken met de gemeente Dalfsen blijkt dat dit geen kwestie is van "even een beleidsplan opleveren". Het is meer een constant verbeterproces waarin de gehele keten, maar in het bijzonder ook de buitendienst, een cruciale rol speelt. Bij dergelijke veranderopgaven is bestuurlijk commitment van essentieel belang.

Kanttekeningen
We deden toch ook al iets met schouwafval?
Dat klopt. Het college heeft in maart 2021 besloten om Stichting Stimuland in te huren. Zij zijn in de praktijk bezig om agrariërs de mogelijkheden te bieden om schouwafval in te kunnen zetten als bodemverbeteraar. Er zijn echter meer groenstromen. Dit voorstel gaat over het totaalpakket van groenstromen. Het maken van beleidsmatige keuzes over dit totaalpakket is een langduriger proces waarbij er mogelijk ook sprake is van wijzigingen binnen het takenpakket van de buitendienst. We hebben dus alvast één groenstroom genomen waarmee we in de praktijk kijken hoe we die kunnen inzetten als bodemverbeteraar. Parallel daaraan loopt het proces waar dit voorstel over gaat.

Gaat de voorgestelde verdeelsleutel direct in?
Ja en nee. De afspraak gaat in na vaststelling door de raad. Het is echter ook zo, dat de gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe haar maaiselhub nog niet gerealiseerd heeft. Tot het moment dat deze hun in exploitatie is, ontvangt de gebiedscoöperatie geen maaisels en wordt hun deel verwerkt via het huidige contract met de ROVA.

Ecologisch bermbeheer
U ontvangt binnenkort een voorstel over het beheer van bermen. In dit voorstel wordt genoemd dat "uit een eerste inventarisatie volgt dat circa 34.000 m2 berm zich voor ecologisch bermbeheer leent". Bermen waarin ecologisch bermbeheer wordt toegepast, worden minder vaak gemaaid. Dit heeft geen gevolgen voor de verdeelsleutel. De gemiddelde afzet van maaisels kan hierdoor echter wel iets minder worden.

Keuze en effect

1. Instemmen met scenario 1 uit bijgevoegde raadsstartnotitie leidt tot de volgende verdeelsleutel van groene reststromen (huidige verdeelsleutel is dat ROVA, via lokale groenverwerker, alle stromen verwerkt).

Voorgestelde verdeelsleutel				
	Gem. Afzet	**Lokale agrariërs**	**ROVA**	**Bovenlokaal**
Bermmaaisel	1750 – 2500 ton	1/3	1/3	1/3
Schouwafval	750 – 1250 ton	1/3	1/3	1/3
Blad	200 – 300 ton	1/3	2/3	
Takken	250 – 500 ton		Alles	

2. Instemmen met scenario 1 uit bijgevoegde raadstartnotitie leidt er toe dat het college de onderstaande taken kan uitvoeren:

	Lokale agrariërs	**ROVA**	**Bovenlokaal**
Kaderstelling	Hiervoor dient dit voorstel + bijgevoegde raadsstartnotitie		
Beleid	Geen aanvullend beleid nodig. Spelregels over inzet maaisels zijn vastgelegd in de Overijsselse Standaard	Geen aanvullend beleid nodig	Geen aanvullend beleid nodig
Uitvoering	Geen besluit nodig, proef is al in gang gezet door B&W. N.a.v. leerpunten uit proef kan B&W er voor kiezen om specifieke spelregels op te stellen.	Voorgestelde verdeelsleutel inregelen met ROVA. Hiervoor is geen besluit vereist	Deelname aan ontwikkelfase project verwaarden groene reststromen
Evaluatie	Voorgesteld wordt om deze afspraken tot en met 31-12-2024 van toepassing te verklaren. Evaluatie vindt plaats in Q3 van 2024.		

Beleid- en regelgeving

1. Vrijstellingsregeling plantenresten
2. Overijsselse Standaard

Financiën, Belastingen, risico's en beheersmaatregelen

Kosten

1. De experimenten met lokale verwerking van groene reststromen tot bodemverbeteraar vindt kostenneutraal plaats. Dat kan omdat we minder stortkosten hoeven te betalen. Daar staat tegenover dat de prijs van de verwerking door Groen Recycling Rouveen mogelijk omhoog gaat omdat zij naar verhouding meer vervuilde maaisels moeten verwerken. Al met al leveren deze experimenten hierdoor geen kostenvoordeel op en blijven de lasten hetzelfde.

2. Voor het meedoen aan het project verwaarden groene reststromen van de Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe, zijn twee incidentele investeringen vereist:
    a. Ten behoeve van de definitiefase moet iedere deelnemende partij € 15.000 betalen. Deze fase is inmiddels bijna ten einde. De deelnemende partijen zijn al op een eerder moment ingestapt en hebben een bijdrage van € 15.000 betaald. Staphorst kan niet meedoen als 'free rider'. Betaling van de € 15.000 is een vereiste.
    b. Gedurende de ontwikkelfase moeten deelnemende partijen ook een bijdrage betalen. De hoogte van deze bijdrage is nog niet vastgesteld (de definitiefase is nog niet afgerond). Het college stelt als uitgangspunt dat de financiële bijdrage voor de ontwikkelfase uit reeds verleende kredieten betaald kan worden. Als dit niet lukt, dan doet Staphorst niet mee.

Opbrengsten

De gebiedscoöperatie geeft aan dat "door het proces en verwerking van vrijkomende groene reststromen samen te brengen op een bermgrashub, er een kostenbesparing van 48% tot 85% is te behalen t.o.v. van de huidige veelal toegepaste werkwijze van maaien en storten van bermgras voor compostering". Omdat er geen garantie is dat een kostenbesparing van deze orde van grootte binnen drie jaar te behalen is, wordt voorgesteld om hier vooralsnog niet op voor te sorteren en uit te gaan van gelijk blijvende kosten ten opzichte van de huidige werkwijze.

Dekking

Het college stelt als uitgangspunt dat de financiële bijdragen voor deelname aan het project 'verwaarden groene reststromen' van de gebiedscoöperatie zuidwest Drenthe, uit reeds verleende kredieten voor het programma Energie & Klimaat betaald kan worden. Als dit niet lukt, dan doet Staphorst niet mee. In dat scenario blijft de afspraak over de nu voorgestelde verdeelsleutel bestaan (voor het geval zich op korte termijn een ontwikkeling voordoet waardoor participatie aan het project van de gebiedscoöperatie alsnog mogelijk is) maar worden de stromen praktisch gezien niet over drie, maar twee partijen verdeeld.

Uitvoering

1. Ten aanzien van de proeven met inzet van lokale maaisels als lokale bodemverbeteraar, is een studieclub opgericht met acht lokale agrariërs. Met de groep worden drie jaar lang kleinschalige proeven uitgevoerd. De eerste, nu lopende proef, is gericht op inzet van schouwafval als bodemverbeteraar.
2. De nieuwe verdeelsleutel leidt er toe dat we minder groene reststromen verwerken via de ROVA. Binnen de huidige afspraken met de ROVA is het mogelijk om (een deel van) de groene reststromen – eventueel bewerkt – terug te nemen. Hier zitten geen contractuele consequenties aan.
3. Bij uitvoering van scenario 1 zal het college, nadat bekend wat de financiële bijdrage voor de ontwikkelfase zal zijn – en alleen als die bijdrage + de bijdrage voor de definitiefase (€ 15.000) uit bestaande kredieten betaald kan worden - een intentieovereenkomst ondertekenen met de gebiedscoöperatie zuidwest Drenthe over deelname aan het project verwaarden groene reststromen.

Communicatie
Het afgelopen jaar hebben op ambtelijk niveau verkennende gesprekken plaatsgevonden met de volgende partijen:

- Lokale agrariërs / LCC
- Groenrecycling Rouveen
- Infomiddag branchevereniging voor organische reststoffen
- Gebied coöperatie Zuidwest Drenthe
- Buurgemeenten + werkbezoek gemeente Dalfsen
- Waterschap DOD
- Adviesbureaus

Uit deze gesprekken is duidelijk geworden wat de belangen zijn. In feite hebben we belanghebbenden hiermee geraadpleegd. Zij willen nu vooral duidelijkheid van de gemeente. Uit deze gesprekken is duidelijk geworden wat de belangen zijn. In feite hebben we belanghebbenden hiermee geraadpleegd. Zij willen nu vooral duidelijkheid van de gemeente. Om die reden wordt voorgesteld om de belanghebbenden te informeren over de uitwerking van scenario 1.

Digitaal bijgevoegd / ter inzage liggende stukken

1. Raadsstartnotitie over duurzame inzet groene reststromen
2. Rapportage inzet biomassastromen
3. Overzicht / nadere toelichting aan welke knoppen de raad kan draaien
4. Toelichting op advies ten aanzien van uit te werken scenario

Burgemeester en wethouders van Staphorst,

J. ten Kate , burgemeester.

M. Kragting-de Groot , secretaris.